

III EUROPEJSKI KONGRES EDUKACJI GLOBALNEJ

REKOMENDACJE STRATEGICZNE

Preambuła

Centrum Północ-Południe (CPP) przy Radzie Europy (RE), w partnerstwie z działem zajmującym się polityką edukacyjną w CONCORD Europe, UNESCO, oraz w afiliacji z Global Education Network Europe (GENE), zorganizowały III Europejski Kongres Edukacji Globalnej noszący tytuł *Edukacja na rzecz globalnego obywatelstwa: jedność w różnorodności*. Kongres odbył się w Zagrzebiu, w Chorwacji, w dniach 26-28 listopada 2015 roku, pod auspicjami Chorwackiego Centrum Studiów nad Pokojem (Croatian Center for Peace Studies) jako partnerem wdrażającym CPP.

III Europejski Kongres Edukacji Globalnej kontynuuje wysiłki CPP i innych interesariuszy na rzecz upowszechniania edukacji globalnej (EG) od momentu Kongresu Maastricht (zorganizowanego w 2002 roku), który wprowadził pierwszą europejską strategię mającą na celu poprawę jakości i zwiększenie obecności EG w Europie do roku 2015. Kongres w Zagrzebiu oparł się także na wynikach II Europejskiego Kongresu Edukacji Globalnej (zorganizowanego w Lizbonie w 2012 roku) i jego strategicznych rekomendacjach w następujących obszarach: tworzenie i wdrażanie krajowych strategii; reforma podstawy programowej; ciągły rozwój zawodowy edukatorek i edukatorów; wsparcie dla poprawy jakości i monitoring; prowadzenie działań kampanijnych i docieranie do szerszego kręgu odbiorców i odbiorczyń.

Celem III Kongresu było przeanalizowanie osiągnięć na polu EG począwszy od roku 2012 i zdefiniowanie priorytetów oraz zaleceń politycznych, aby wdrażać EG i zwiększać uznanie dla niej po roku 2015. Cel ten jest zgodny z rekomendacjami opracowanymi podczas Kongresu Lizbońskiego i uwzględnia ogólny kontekst polityczny oraz kierunki działań innych interesariuszy. Łączy także koncepcję EG z pojęciem edukacji na rzecz globalnego obywatelstwa (EGO) zainicjowanej przez UNESCO w 2013 roku.

Rekomendacje przyjęte podczas III Europejskiego Kongresu Edukacji Globalnej są rezultatem powyższego procesu i zostały opracowane w konsultacji z instytucjonalnymi partnerami kongresu i jego uczestniczkami oraz uczestnikami. Rekomendacje te powinny być wykorzystywane przez organizacje oraz edukatorów i edukatorki na szczeblach krajowym, regionalnym i globalnym w działaniach rzeczniczych.

Wprowadzenie

Zaznajamiając osoby uczące się z takimi tematami jak globalizacja, współzależności, zrównoważony rozwój, dialog międzykulturowy i prawa człowieka, EG/EGO ma na celu rozwinięcie u obywateli i obywaterek kompetencji umożliwiających krytyczną analizę i rozumienie złożoności i różnorodności perspektyw leżących u podstaw większości wyzwań globalnych.

Wyzwania powiązane ze sobą w skali globalnej, np. zmiana klimatu, kryzys uchodźczy, kryzys finansowy i wyzwania związane z bezpieczeństwem wskazują na pilną potrzebę zmiany dominującego modelu, aby móc zbudować sprawiedliwy i sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi świat. Alternatywne modele istnieją zarówno na poziomie lokalnym jak i globalnym. W związku z tym społeczeństwa potrzebują globalnych obywaterek i obywateli, zdolnych do działania i tworzenia nowych modeli. Ponieważ EG/EGO oparta jest na kulturze współpracy i dialogu, daje ona potężne narzędzie do zwalczania nierówności i wszelkich form przemocy (takich jak ekstremizm i nietolerancja), dyskusowania o wyżej wspomnianych zagadnieniach i tworzenia pozytywnych alternatywnych rozwiązań.

Aby zapewnić wdrażanie i nieustanne podnoszenie jakości EG/EGO, III Europejski Kongres Edukacji Globalnej przyjął zestaw rekomendacji tematycznych, pogrupowanych w pięć wzajemnie powiązanych kategorii:

- tworzenie i wdrażanie krajowych strategii EG/EGO;
- podstawy programowe i edukacja na poziomie krajowym i lokalnym;
- rozwój zawodowy edukatorek i edukatorów;
- wsparcie dla poprawy jakości, monitoring i ewaluacja;
- podnoszenie świadomości i docieranie do szerszego kręgu odbiorców i odbiorczyń.

1. Tworzenie i wdrażanie krajowych strategii EG/EGO

- Należy określić i poddać przeglądowi kluczowy dorobek prawny i praktyki, a jednocześnie wspierać wdrażanie krajowych strategii EG/EGO, które mogą się przyczynić do wprowadzenia EG/EGO do głównego nurtu polityk i spójnych polityk, zgodnych z Celami Zrównoważonego Rozwoju (Cel 4.7) i systemów monitoringu ich realizacji.
- Należy upowszechniać EG/EGO jako kluczowe narzędzie w realizacji *Agendy na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030* jako całości i jej części poświęconej edukacji, *Edukacji 2030*, w szczególności.
- Należy przeznaczyć dedykowane środki na wdrażanie krajowych strategii upowszechniających EG/EGO.
- Należy wzmocnić podejście międzysektorowe, angażujące wielu interesariuszy, usprawniając koordynację i partnerstwo na szczeblach lokalnym, krajowym i globalnym, jednocześnie

respektując fundamentalne wartości EG/EGO¹. W związku z tym należy wzmocnić dialog między odpowiednimi ministerstwami, formalnymi i pozaformalnymi sektorami edukacji oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i instytucjami rządowymi.

- Należy wspierać pozaformalny sektor edukacji, uznając jego wagę i szczególne podejście pedagogiczne, metody i cele edukacyjne.
- Należy wprowadzić mechanizmy uznania i potwierdzenia kompetencji nabytych w procesie edukacji pozaformalnej i nieformalnej.
- Należy zaangażować organizacje młodzieżowe i edukatorów oraz edukatorki w proces tworzenia i wdrażania krajowych strategii EG/EGO oraz uznać ich rolę jako podmiotów oferujących mające wysoką jakość możliwości uczenia się.

2. Podstawy programowe i edukacja na poziomie krajowym i lokalnym

- Należy ulepszyć strategie koordynacji i współpracy między odpowiednimi interesariuszami oraz między sektorami edukacji formalnej i pozaformalnej w obszarze tworzenia podstaw programowych, tzn. poprzez ustanowienie krajowych komitetów.
- Należy dopilnować, aby zostały przyjęte i wdrożone ramy określające kompetencje właściwe EG/EGO.
- Należy włączyć EG/EGO zarówno do edukacji formalnej jak i pozaformalnej poprzez podejście międzyprzedmiotowe obejmujące całą szkołę i włączające przedstawicielki i przedstawicieli społeczności lokalnej.
- Należy rozwijać i upowszechniać mające wysoką jakość materiały edukacyjne i metody szkoleniowe z obszaru EG/EGO, które będą możliwe do zaadaptowania do warunków lokalnych, oraz upowszechniać innowacyjne metody nauczania.
- Należy rozwijać partnerstwa między szkołami z różnych krajów oraz partnerstwa między szkołami i podmiotami zewnętrznymi w celu promowania kluczowych wartości EG/EGO.

¹ Kluczowe wartości EG/EGO są ujęte w definicji opracowanej przez UNESCO, dotyczącej kompetencji aktywnych obywateli i obywaterek globalnych: *szacunek dla życia i ludzkiej godności; równe prawa i sprawiedliwość społeczną; różnorodność kulturowa i społeczna oraz poczucie ludzkiej solidarności i współodpowiedzialności za naszą wspólną przyszłość [UNESCO, Rethinking Education: Towards a global common good?, 2015].*

Publikacja *Global Education Guidelines (pol. Wytyczne dla edukacji globalnej)*, opracowana przez CPP, odwołuje się do następujących kluczowych wartości EG: szacunek dla siebie samego/samej i szacunek dla innych; odpowiedzialność społeczna; odpowiedzialność za środowisko naturalne; otwarty i krytyczny umysł; podejście charakterystyczne dla osób tworzących i realizujących wizje; proaktywne i partycypacyjne uczestnictwo w życiu społeczności oraz solidarność (*Global Education Guidelines - A handbook for Educators to Understand and Implement Global Education*, 2012, s.24-25).

3. Rozwój zawodowy edukatorek i edukatorów²

- Należy wdrożyć strategie początkowego kształcenia i ciągłego rozwoju zawodowego, zapewniając edukatorkom i edukatorom szkolenia i materiały edukacyjne, które będą możliwe do zaadaptowania w językach lokalnych.
- Należy stworzyć przestrzeń dla edukatorek i edukatorów, w której będą mogli poddać krytycznej analizie znaczenie i sens EG/EGO oraz zastanowić się nad bieżącymi materiałami i praktykami z obszaru EG/EGO. Należy także upowszechniać uczenie się międzypokoleniowe i mentoring rówieśniczy, aby zachęcać edukatorów i edukatorki do poszerzania kompetencji i pełnienia roli wzorów do naśladowania.
- Należy zainwestować w innowacyjne, skoncentrowane na osobach uczących się metody nauczania, które umożliwią edukatorkom i edukatorom poruszanie zagadnień społecznych.

4. Wsparcie dla poprawy jakości, monitoring i ewaluacja

- Należy wspierać innowacyjne, mające potencjał transformacyjny, krytyczne, skoncentrowane na osobie uczącej się, partycypacyjne i demokratyczne działania z zakresu EG/EGO poprzez wypracowanie kryteriów jakości i analizę wpływu EG/EGO.
- Należy wspierać podejście partycypacyjne i mechanizmy ewaluacji w celu wzmocnienia treści i metod wykorzystywanych w EG/EGO poprzez przeglądy partnerskie i zwiększoną koordynację na poziomie międzynarodowym.
- Należy upowszechniać krytyczne badania akademickie w obszarze EG/EGO, obejmujące edukację formalną, pozaformalną i nieformalną.
- Należy wspierać rozwój odpowiednich kursów akademickich z zakresu EG/EGO i wzmocniać kanały komunikacji między środowiskiem akademickim, praktykami EG/EGO i osobami zajmującymi się tworzeniem polityk, tzn. zapewnić swobodny dostęp do wyników badań.
- Należy stosować wyniki badań, monitoringu i ewaluacji na potrzeby bieżącego ulepszania praktyk z obszaru EG/EGO.
- Należy upowszechniać regularną ocenę wyników w nauce osób uczących się, ocena taka przyczynia się do ciągłego rozwoju EG/EGO.
- Należy monitorować i wspierać proces wdrażania *Zrównoważonego Celu Rozwoju 4.7 i Edukacji 2030*.

² Edukatorki i edukatorzy obejmują wszystkie osoby, które pracują w formalnych i pozaformalnych środowiskach ze wszystkimi grupami wiekowymi.

5. Podnoszenie świadomości i docieranie do szerszego kręgu odbiorców i odbiorczyń.

- Należy zachęcać do upowszechniania EG/EGO w mediach poprzez oferowanie szkoleń z zakresu EG/EGO dla dziennikarek i dziennikarzy i dzielenie się dobrymi praktykami.
- Należy wspierać oparte na krytycznej analizie zaangażowanie młodych ludzi w media poprzez prowadzenie dla nich działań z zakresu EG/EGO.
- Należy upowszechniać programy edukacyjne z zakresu EG/EGO, aby rozwijać zdolność do krytycznej analizy świata przez media.
- Należy angażować się w działania rzecznicze skierowane do decydentów i decydek oraz innych aktorów poza tradycyjną strefą komfortu oraz włączyć interesy grup społecznie wykluczonych do działań kampanijnych.
- Należy wzmocnić networking i współpracę z oddolnymi inicjatywami promującymi ekonomię społeczną i solidarnościową oraz ruchami broniącymi dóbr społecznych.
- Należy bezpośrednio zaangażować się w proces ONZ dotyczący realizacji *Agendy 2030* i *Edukacji 2030*, ze szczególnym uwzględnieniem ustanawiania celów operacyjnych i realizacji celu 4.7.

W oparciu o powyższe rekomendacje my, uczestniczki i uczestnicy III Europejskiego Kongresu Edukacji Globalnej wzywamy decydentów i polityków na szczeblach europejskim, krajowym i lokalnym do podjęcia działań na rzecz wspierania i dalszego upowszechniania edukacji globalnej/edukacji na rzecz globalnego obywatelstwa.